

Vellamon vinkkeihin verkoston ja yhteisön vetovoimaa –projektin loppuraportti

Sisältö

1. Projektin yleiskuvaus ja tavoitteet	2
2. Projektin organisointi ja organisaation toimivuus	2
3. Lopputuote ja projektin sisällöllinen onnistuminen	3
4. Projektin ajallinen onnistuminen ja resurssien käyttö.....	4
5. Oma arvio hankkeen onnistumisesta	5
6. Kehittämiskohteet.....	6
7. Lopputuotteen ylläpito ja jatkokehitys.....	6

26.11.2014.

Merja Taavila, verkkopalvelusuunnittelija

Lahden kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto

Lahden kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto

1. Projektin yleiskuvaus ja tavoitteet

Lokakuun 2013 joulukuun 2014 välisenä aikana Päijät-Hämeen kirjastoille tuotettiin uusi kotiseutusivusto, Päijät-Häme-wiki. Päijät-Häme-wiki on yhteisöllinen vapaasti muokattava tietopankki ja kertomus- ja muisteluaineiston lähde. Wikin osoite on www.paijat-hamewiki.fi Projektin vetäjänä toimi Lahden kaupunginkirjasto-maakuntakirjastoon projektirahoituksella palkattu verkkopalvelusuunnittelija, Merja Taavila.

Projektin tavoitteena oli kouluttaa paikallistiedosta kiinnostuneita kirjoittajia wikin sisällöntuottajiksi ja verkostoitua paikallisten yhdistysten ja organisaatioiden kanssa wikin markkinoimiseksi Päijät-Hämeen-alueella.

2. Projektin organisointi ja organisaation toimivuus

Projektisuunnittelija vastasi wiki-sivuston suunnittelusta, markkinoinnista ja wiki-kirjoittajien kouluttamisesta maakunnan alueella. Wikin teknisestä toteutuksesta vastasi hämeenlinnalainen Opiferum-yritys. Wikin markkinointi toteutettiin esittely- ja info-tilaisuuksina sekä kohderyhmille räätälöityinä koulutuksina maakunnan kirjastoissa. Viestintämateriaalien suunnittelusta vastasi Lahden kaupunginkirjaston viestintäassistentti Sanna Natunen. Wikin kehittämisessä oli alusta asti mukana seudullinen kehitysryhmä, jossa oli mukana edustaja jokaisesta Päijät-Hämeen kirjastosta. Wikin kehitystyöhön osallistuivat myös Lahden kaupunginmuseo ja Päijät-Hämeen Liitto.

Kehitysryhmän jäsenet osallistuivat myös wiki-koulutukseen, joten jokaisessa kirjastossa on projektin jälkeen osaamista wiki-kirjoittamisessa ja valmiudet neuvoa asiakkaita käyttämään palvelua. Projektin aikana tuotettiin kirjalliset ohjeet sekä wiki-kirjoittajille, että wikin ylläpitotiimille. Lahden kaupunginkirjaston mediapalvelut-tiimi ja pedagogiset informaattorit ovat myös saaneet perehdytyksen wikin sisällöntuotantoon.

Alkuperäisenä tavoitteena oli kouluttaa sivustolle ylläpitäjä jokaisesta kirjastosta, mutta tämä osoittautui epäkäytännölliseksi ratkaisuksi, ja ylläpitotiimiä tiivistettiin lopulta viiden henkilön yhteistyöryhmäksi, jossa on jäseniä Lahdesta, Orimattilasta ja Hollolasta.

Wikin sisällön karttumiseksi olisi ollut toivottavaa, että projektisuunnittelijana olisi ollut avustaja, joka olisi voinut keskittyä wiki-artikkeliden tallentamiseen ja kirjoittamiseen, jotta sivustolle olisi saatu alussa enemmän sisältöä. Käytännössä kehitysryhmän ja muun henkilökunnan panos wikin sisällöntuotannossa ja markkinoinnissa jäi vähäiseksi, sillä kehitysryhmän jäsenillä ei ollut tarpeeksi työaikaa käytettäväksi wiki-kirjoittamisen ja ylläpidon harjoitteluun.

3. Lopputuote ja projektin sisällöllinen onnistuminen

Marraskuussa 2014 wikissä on 858 artikkelia, joista 279 artikkelia on siirretty maakuntakirjaston vanhoilta Vellamon vinkit -kotiseutusivuilta. Käyttäjätunnuksia wikiin on luotu 122. Sivustolla vierailee noin 1500 kävijää kuukausittain.

Alkuperäinen tavoite saada kerättyä paikallishistoriaan liittyvää kertomus- ja muisteluaineistoa ei onnistunut suunnitellusti. Projektin päättyessä tekstejä on wikissä vain 14 kappaletta. Muistelutekstejä on kerätty Lahdessa Muistelutikku-projektin kanssa verkostoitumalla ja ottamalla yhteyttä paikallishistoriallisiin seuroihin, kuten

Sysmä-seuraan, Heinola-seuraan ja Nastola-seuraan. Ongelmaksi muodostui kuitenkin muistelijoiden haluttomuus antaa henkilökohtaisia tekstejään verkossa julkaistavaksi.

Wikin tekninen toimivuus ja wiki-kirjoittamisen vieraus rajoittivat myös aineiston karttumista. Varsinkin iäkkäät kirjoittajat kokivat wiki-ympäristön teknisesti liian haastavaksi, koska käytössä on wikin perus-tekstieditori, joka vaatii wiki-koodia toimiakseen. Kirjoittajille tarjottiin myös mahdollisuutta lähettää tekstejä projektisuunnittelijalle wikiin tallennettavaksi. Tällä tavalla wikiin saatiinkin kerättyä muistelutekstejä. Monet kirjoittajat myös vierastivat tietoartikkeleiden vapaan muokattavuuden periaatetta, eivätkä halunneet, että toiset käyttäjät pääsevät muokkaamaan heidän kirjoittamiaan artikkeleita.

4. Projektin ajallinen onnistuminen ja resurssien käyttö

Kehittämistyön haasteena oli suhteellisen lyhyt aika joka wikin suunnitteluun oli mahdollista käyttää. Kolme kuukautta projektin alusta kului teknisen toteuttajan valintaan, demoversion käyttöönottoon ja aineiston siirtämiseen vanhoilta kotiseutusivuilta. Varsinainen tiedotus- ja koulutustyö saatiin alkuun vasta tammikuussa 2014.

Projekti olisi vaatinut myös parempaa ennakkosuunnittelua ja tarpeet ja käyttötarkoitus olisi ollut hyvä määritellä jo ennen projektityöskentelyn alkua. Kehitysryhmä olisi kannattanut kutsua jo ennakkoon koolle miettimään yhdessä wikin käyttötarkoitusta ja toiveita kunkin kirjaston asiakaskunnan tarpeet huomioon ottaen. Koska käyttötarpeita ja wikiltä toivottuja ominaisuuksia ei oltu määritelty kovin tarkasti ennen wikin käyttöönottoa, sivustoa jouduttiin muokkaamaan ja räätälöimään matkan varrella paljon. Esimerkiksi kuvan lisäämisen hankaluus tuotti ongelmia koulutuksissa ja rajoitti käyttäjien innokkuutta tallentaa tiedostoja wikiin.

Wikin tunnetuksi tekeminen ja wiki-kirjoittajien innostaminen on ollut hidasta, ja se olisi vaatinut myös pitkäjännitteisempää työtä. Projektin pääpaino oli tavoitella kirjoittajiksi paikallishistoriasta kiinnostuneita henkilöitä, paikallishistoriallisia seuroja ja yhdistyksiä. Vähemmälle huomiolle jäivät koulut. Parempi kohderyhmä wikille voisivat olla lukiodien ja yläkoulujen oppilaat. Projektin aikana Päijät-Häme-wikistä on tiedotettu maakunnan kouluille, mutta jotta wiki saisi jalansijaa opetusvälineenä, kannattaisi wikiä markkinoida aktiivisesti esimerkiksi kouluvierailujen yhteydessä. Jatkossa tämä jää Lahdessa kaupunginkirjaston pedagogisten informaatikoiden tehtäväksi.

5. Oma arvio hankkeen onnistumisesta

Wiki-kirjoittamisen tunnetuksi tekeminen olisi vaatinut pitkäjännitteisempää työtä. Yhden projektityöntekijän voimin on mahdotonta markkinoida tuotetta aktiivisesti koko maakunnan alueella, joten painopiste markkinoinnissa kohdistui Lahden lähiseutuun ja oli paljon maakunnan kirjastohenkilökunnan aktiivisuuden ja henkilökohtaisten kontaktien varassa. Parhaiten väkeä onnistuttiin aktivoimaan Asikkalassa ja Sysmässä. Wikiä täytyisi pitää jatkuvasti esillä ja tarjota koulutuksia aktiivisesti kirjastoissa, varsinkin kirjastojen yhteistyökumppaneille ja esimerkiksi kirjastoissa kokoontuville yhdistyksille.

Projektin aikana järjestettiin esittelytilaisuuksia maakunnan kirjastoissa. Tilaisuuksiin kutsuttiin alueen yhdistyksiä. Lisäksi pyrittiin järjestämään työpaja-koulutusta kaikissa niissä kirjastoissa, joissa ilmeni kiinnostusta wiki-kirjoittamiseen. Lopulta artikkeleita saatiin kuitenkin wikiin melko vähän. Osa kirjoittajista koki wiki-kirjoittamisen teknisesti liian vaikeaksi, osan into taas lopatti koulutuksen jälkeen. Yleisesti mainostamalla yleisöä ei saatu koulutuksiin. Tulosta tuotti ainoastaan henkilökohtainen yhteydenotto yhdistysten aktiiveihin. Vaikka erilaisia wikejä on jo olemassa useita, wiki-kirjoittamisen peruseriaatteita tunnetaan vielä melko huonosti.

Wiki-kirjoittaminen on edelleen harrastuneisuutta ja erityiskiinnostusta vaativa laji, vaikka se ei erityisiä verkkojulkaisu- tai koodaustaitoja vaadikaan. Asian edistäminen vaatisi wiki-kirjoittamisesta innostuneita aktiivisia henkilöitä, jotka taas lähtisivät viemään omien kontaktiensa kautta asiaa eteenpäin.

6. Kehittämiskohteet

Teknisen käytettävyyden osalta wiki tulee paranemaan, kun wikissä saadaan käyttöön helponnettu visuaalinen editori, jossa muun muassa kuvan lisääminen on helpompaa. Visuaalinen editori on tällä hetkellä vasta beta-vaiheessa ja saataneen käyttöön seuraavan ison versiopäivityksen yhteydessä noin vuoden sisällä.

Wikin elävänä pitäminen edellyttää jatkuvaa koulutusta ja markkinoimista eri kohderyhmille. Olisi hyvä järjestää muutaman kerran vuodessa wiki-työpaja, johon kutsuttaisiin muutamia kohderyhmiä, esim. yhdistyksiä ja mainostettaisiin koulutusta myös yleisesti kaikille kiinnostuneille. Myös yläkouluista ja lukioista olisi hyvä tavoitella wiki-kirjoittamisesta innostuvia opettajia.

7. Lopputuotteen ylläpito ja jatkokehitys

Päijät-Häme-wikin ylläpidosta vastaa vuoden 2015 alusta seudullinen ylläpitotiimi, jossa on jäseniä Lahdesta, Hollolasta ja Orimattilasta. Jotta osaaminen ja wiki-ympäristön tuntemus säilyy seudun kirjastoilla on erittäin toivottavaa, että ylläpitoryhmässä on jäseniä seudun kirjastoista. Toivottavaa olisi myös, että kokoonpano jatkossa vaihtelisi. Ylläpitotyö pitää sisällään sisällön valvontaa, artikkeleiden poistamista ja luokittamista. Sisällön editointia, esimerkiksi asiavirheiden korjaamista, ylläpito tekee vain pyynnöstä. Ylläpito tekee siis vain valvonta- ja päivitystyötä, ei sisällöllistä muokkausta, jotta wikin ylläpitoon käytettävä työaika pysyy kohtuullisena.

Lahden kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto

Teknisestä toteutuksesta vastannut hämeenlinnalainen Opiferum-yritys vastaa jatkossa myös versiopäivityksistä, jotta ohjelmasta on käytössä uusin versio ja vältetään esimerkiksi roskapostitukseen liittyviltä haavoittuvaisuuksilta.

MediaWikin visuaalinen editori saadaan käyttöön noin vuoden kuluttua isomman versiopäivityksen yhteydessä. Päivityksen myötä monet toiminnot helpottuvat peruskäyttäjille. Visuaalisen editorin käyttöönotto edellyttää ohjeiden päivittämistä, mihin täytyy resurssoida ylläpitäjien työaika.